

Sygn. akt V ACa 26/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Włodzimierz Gawrylczyk
Sędziowie:	SA Jacek Grela SO del. Teresa Karczyńska - Szumilas (spr.)
Protokolant:	st. sekretarz sądowy Justyna Stankiewicz

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa R. L. i M. L. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 5 września 2014 r. sygn. akt I C 105/14

uchyla zaskarżony wyrok wobec powódki M. L. (1) i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w B., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 26/15

UZASADNIENIE

Powódka M. L. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 80 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28.12.2013r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia.

Powód R. L. wniosł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 80 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28.12.2013r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia

W uzasadnieniu pozwów strony wskazały, że w dniu (...) kierujący ciągnikiem siodłowym z naczepą naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowy, uderzył w jadącą rowerem M. L. (2) - matkę powódki i żonę powoda, która w wyniku doznanych obrażeń poniosła śmierć na miejscu. Posiadacz pojazdu korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów na podstawie umowy

zawartej z pozwanym. Powódka i powód podali, że domagają się zadośćuczynienia w związku z krzywdą doznaną na skutek śmierci matki i żony.

W odpowiedzi na pozwy pozwany Towarzystwo (...) w W. wniósł o oddalenie powództw i zasądzenie od każdego z powodów kosztów procesu kwestionując roszczenia co do zasady i wysokości oraz podnosząc zarzut rzeczy ugodzonej. Pozwany wskazał, że w dniu 6 września 2006r. strony zawarły ugodę, w której określiły stopień przyczynienia się poszkodowanej M. L. (2) na 40% oraz wysokość odszkodowań z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej. Pozwany podkreślił, że w ugodzie pozasądowej powodowie oświadczyli, że wypłacone kwoty w całości zaspokajają roszczenia wynikające z wypadku z dnia (...) oraz że w przyszłości nie będą dochodzić żadnych innych roszczeń.

Wyrokiem z 5 września 2014r. Sąd Okręgowy w B. powództwo oddalił oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu (...) doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego kierujący pojazdem uderzył w jadącą rowerem M. L. (2), która w wyniku doznanych obrażeń ciała poniosła śmierć na miejscu. Posiadacz pojazdu, którym kierował sprawca zdarzenia korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z pozwanym.

W dniu 6 września 2006r. pozwany Towarzystwo (...) w W. zawarł z powodem R. L. występującym w imieniu własnym oraz dziećmi P. L. i M. L. (1) ugodę, na mocy której pozwany przyjął odpowiedzialność za

skutki wypadku śmiertelnego M. L. (2) z uwzględnieniem 40% przyczynienia się zmarłej do powstania szkody i przyznał odszkodowanie w kwocie 73 000 zł obejmujące koszt pogrzebu, koszt nagrobka, koszty zniszczonego roweru i ubrania, odszkodowanie dla powoda R. L. w związku z pogorszeniem się jego sytuacji życiowej w wysokości 30 000 zł oraz odszkodowania dla powódki M. L. (1) i P. L. w kwocie po 40 000 zł w związku z pogorszeniem się ich sytuacji życiowej, a także rentę na rzecz powódki i P. L.. W § 3 ugody powód R. L. oświadczył, że wypłata odszkodowania w wysokości 73 000 zł oraz ustalenie renty na rzecz dzieci zaspokajają całkowicie roszczenia jego oraz jego dzieci z tytułu szkody oraz że w przyszłości ani on ani jego dzieci nie będą dochodzić żadnych innych roszczeń wobec TU W (...), jak również wobec sprawcy szkody.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dołączonego przez stronę pozwaną odpisu ugody z dnia 6 września 2006r., której autentyczność nie budziła wątpliwości, wobec czego Sąd Okręgowy pominął dowód z zeznań świadków oraz przesłuchania stron na okoliczności wskazane w pozwie.

Przytaczając treść art. 917 k.c. zważył Sąd Okręgowy, że uгода zawarta przez powoda R. L. w imieniu własnym i w imieniu dzieci z pozwanym w dniu 6 września 2006r. jest ważna, skuteczna i tworzy stan rzeczy ugodzonej. Powód w trakcie jej zawierania był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, a zatem posiadał wiedzę co do znaczenia i skutków prawnych zawartej ugody. Sąd Okręgowy nie podzielił twierdzenia strony powodowej, iż w momencie podpisania ugody powodowie nie mieli wiedzy odnośnie regulacji prawnych, które będą miały miejsce w przyszłości, albowiem podstawę prawną dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia powodów stanowi art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c, przy czym przepisy te w obecnym brzmieniu obowiązywały również w dniu zawarcia ugody. W ocenie Sądu Okręgowego treść ugody jest jasna i jednoznaczna i obejmuje zarówno roszczenia z tytułu odszkodowania jak i wszelkie inne roszczenia z tytułu wskazanej szkody, w tym roszczenia o zadośćuczynienie.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, iż powód R. L. zawarł ugodę w imieniu swoim, jak również będąc przedstawicielem ustawowym w imieniu swoich dzieci, w tym powódki M. L. (1). W ocenie Sądu Okręgowego zawarcie tej ugody przez przedstawiciela ustawowego jest skuteczne i do jej ważności nie była potrzebna zgoda sądu opiekuńczego, albowiem uгода ta miała na celu przysporzenie majątku dziecku i nie była czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu

Sąd Okręgowy oddalił powództwo z mocy art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. a contrario, zaś o kosztach postępowania orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w B. wywiodła powódka M. L. (1) zaskarżając wyrok w zakresie orzeczenia o oddaleniu jej powództwa i rozstrzygnięcia o kosztach procesu, domagając się zmiany wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez uwzględnienie własnego powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie uchylenia wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokowi w zaskarżonej części powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego tj. art. 101 § 3 krio w zw. z art. 58 § 3 kc przez ich nie zastosowanie i uznanie, iż ugoda zawarta w imieniu małoletniej obejmująca zrzeczenie się roszczeń odszkodowawczych bez zgody sądu opiekuńczego jest ważna.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podniosła, że brak zgody sądu opiekuńczego na zrzeczenie się roszczeń odszkodowawczych w imieniu małoletniego dziecka powoduje nieważność tej czynności, co powinno zostać wzięte pod uwagę przez Sąd I instancji z urzędu.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego wskazując na niezasadność wywiezionego środka zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powódki jest zasadna, albowiem Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy w zakresie zgłoszonego przez powódkę roszczenia.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż ustalenie, że ugoda zawarta przez przedstawiciela ustawowego powódki z pozwanym obejmuje zarówno roszczenia powódki z tytułu odszkodowania jak i z tytułu zadośćuczynienia związane z wypadkiem z (...) wymaga dokonania wykładni oświadczenia złożonego przez przedstawiciela ustawowego powódki zawartego w jej § 3, zgodnie z którym odszkodowanie i renta wskazana ugodą zaspakaja całkowicie m.in. roszczenie powódki z tytułu szkody, zaś powódka nie będzie w przyszłości dochodzić żadnych innych roszczeń wobec ubezpieczyciela. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego treść powyższej ugody nie jest jasna, albowiem skoro strony wskazały w niej w sposób nieprecyzyjny na roszczenia inne niż ugodzone odszkodowanie i renta wyjaśnienia wymaga jakich roszczeń sformułowanie to dotyczy. Tak jednoznacznych wniosków co do treści przedmiotowej ugody, jakie powziął Sąd Okręgowy nie można we wskazanych okolicznościach oprzeć jedynie na literalnej treści umowy, ale konieczne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań stron celem ustalenia zgodnego ich zamiaru i celu zawartej umowy wedle art. 65 § 1 kc; następnym etapem ustalania treści oświadczeń stron pozostawać zaś będzie dokonanie wykładni ujawnionej woli stron z uwzględnieniem okoliczności, w których oświadczenia zostały złożone i zasad współżycia społecznego, jak nakazuje przepis art. 65 § 2 kc. Na marginesie zważyć należy, iż wskazanie w treści ugody, że wypłata świadczenia w niej wskazanego ma nastąpić na rachunek kancelarii radcy prawnego nie przesądza, o tym że profesjonalny pełnomocnik brał udział w formułowaniu tej ugody.

O ile dokonana przez Sąd I instancji w toku ponownego rozpoznania sprawy wykładnia

przedmiotowej ugody prowadzić będzie do wniosku, iż jej treścią objęte zostało również i roszczenie powódki o zadośćuczynienie zajdzie konieczność ponownej oceny oświadczenia przedstawiciela ustawowego powódki w świetle art. 101 § 3 krio. Słusznie Sąd Okręgowy wskazał, że ugoda w § 1 miała charakter przysparzający i w tym zakresie nie pozostając czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu nie wymagała zezwolenia sądu opiekuńczego. Jednakże o ile treścią ugody było objęte również i roszczenie powódki o zadośćuczynienie, i o ile doszło do zrzeczenia się tego roszczenia, to w tym zakresie ugoda ta musi być oceniona jako czynność dyspozycyjna pozostająca poza zakresem zwykłego zarządu. Czynności dyspozycyjne podejmowane przez rodziców w imieniu małoletniego dziecka takie jak zawarcie ugody, o ile nie mają charakteru wyłącznie przysparzającego, a zatem mogą zagrażać majątkowym interesom dziecka, należą do kategorii czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu w rozumieniu art. 103 § 3 krio; zrzeczenie się roszczeń odszkodowawczych w imieniu małoletnich dzieci wobec osoby zobowiązanej do wynagrodzenia szkody należy do kategorii czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątku dziecka i

jego dokonanie bez zezwolenia sądu opiekuńczego prowadzi do nieważności czynności (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lutego 1999r. w sprawie III CKN 1202/98).

Pozwany nie kwestionował w dotychczasowym postępowaniu, iż przedstawiciel ustawowy powódki zawierając przedmiotową ugodę w imieniu małoletniej powódki nie posiadał zgody sądu rodzinnego i opiekuńczego, zatem o ile Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę dotyczącą roszczenia powódki dojdzie do przekonania, iż ugoda w omawianym zakresie pozostawała nieważna wniosek dotyczący stanu rzeczy ugodzonej nie będzie zasadny, co przesądzać musi o konieczności oceny merytorycznej zgłoszonego przez powódkę roszczenia.

Wobec powyższych okoliczności zaskarżony wyrok podlegał wobec powódki M. L. (1) uchyleniu z mocy art. 386 § 4 kpc, sprawa zaś przekazaniu w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w B..

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł z mocy art. 108 § kpc.